

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Bucumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Timișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20.—, pe 1/2 an K 10.—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Salarizarea de azi a funcționarilor.

Pe piatra mormântului economistului german Johann Heinrich von Thünen (1783—1850) e gravată legea salarizării într-o formulă matematică precisă, a cărei interpretare este următoarea: salarizarea firească trebuie calculată, ca fiind direct proporționată cu cifra, ce exprimă trebuințele, exigențele de traiu ale funcționarilor, dar și proporționată cu efectivul muncii prestate de ei. Legea aceasta a salarizării firești (a nu se confundă cu salarizarea naturală) v. Thünen a exprimat-o în formula matematică:

$$\sqrt{AP}$$

unde cantitatea A însemnează suma totală a bugetului, strict necesar pentru existență, iar P însemnează folosul efectiv produs de respectivul funcționar, angajat, lucrător.

Dacă știm, cât e de mare cantitatea A și cât e de mare cantitatea P , n'avem decât să le multiplicăm și din product să scoatem rădăcina pătrată; rezultatul este salarul, ce ne interesează.

Aceasta ar fi salarizarea firească, de a cărei temeinicie autorul a fost atât de convins, încât aderenții și familia răposatului și-au ținut de datorință a i-o gravă pe piatra mormântului. Se pune întrebarea interesantă: *Cum ar trebui să fie azi salarizarea funcționarilor?*

Să luăm un caz concret: salarizarea unui funcționar căsătorit, susținând o familie de patru guri. Răspunzând la întrebările: cât e de mare A — bugetul anual pentru susținerea sa și a familiei sale — și cât e de mare P , — efectivul produs de respectivul funcționar, ca folos pentru întreprindere; rezultatul căutat, — salarul anual fireesc — rezultă dintr-o simplă multiplicațiune și o rădăcinare.

Deci întrebăm:

a) cât e de mare cantitatea A după prețurile de azi? Vom notă numai trebuințe și prețuri moderate:

1. Patru stânjini de lemne	K 880.—
2. Zece măji de cărbuni de peatră	„ 200.—
3. Chiria unei locuințe cu trei odăi	„ 1,000.—
4. Patru costume mari	„ 4,000.—
5. Patru costume mici	„ 2,000.—
6. Patru părechi de ghete mari	„ 720.—
7. Patru părechi de ghete mici	„ 480.—
8. Patru pălării mari	„ 400.—
9. Patru pălării mici	„ 200.—
10. Douăsprezece părechi ciorapi mari	„ 480.—
11. Douăsprezece părechi ciorapi mici	„ 420.—
12. Două mantale mari	„ 1,600.—
13. Două mantale mici	„ 500.—
14. Două umbrele (corturi)	„ 140.—
15. Șaptesutetreizeci litre de lapte	„ 1,460.—
16. O sută patru kg. carne de vită	„ 2,080.—
17. Treizeci și șase klgr. unsoare	„ 1,440.—
18. Șaptezeci kg. zahăr	„ 182.—
19. Patrusute kg. făină de pâne	„ 320.—
20. Douăsute kg. făină de fert	„ 720.—
21. Șasesute kg. cartofi	„ 300.—
22. Douăzeci litre fasole	„ 30.—
23. Zece litre mazăre	„ 15.—
24. O sută capete de varză	„ 100.—
25. Cincizeci capete de chili	„ 50.—
26. Douăzecișicinci kg. morcovi, păstr.	„ 25.—
27. Treizeci kg. de ceapă	„ 60.—
28. Zece găini, pui etc.	„ 160.—
29. Patru sute bucăți ouă	„ 320.—
30. Douăsprezece kg. cafea de răsoiu	„ 384.—
31. Douăzecișicinci kg. sare	„ 750.—

32. Paprică și piper 1½ kg.	K	110—
33. Opt kg. săpun	,,	112—
34. Un kg. talpă	,,	160—
35. Dousprezece cutii, cremă de ghetete	,,	14·40
36. Cincizeci cutii de chibrituri	,,	10—
37. O jumătate kg. ciai	,,	75—
38. Cinci kg. gris	,,	18—
39. Cinci kg. mac	,,	35—
40. Zece kg. lictar (marmeladă)	,,	120—
41. Douăzecișicinci klgr. nuci	,,	150—
42. Cincizeci kg. mere	,,	70—
43. Cincizeci litre paradize	,,	50—
44. Trei litri miere	,,	108—
45. Cinci kg. tarhon	,,	40—
46. Trei kg. linte	,,	7·50
47. Servitoare, ori servicii plătite	,,	360—
48. Iluminat	,,	60—
49. Cheltuieli neprevăzute	,,	480—
50. Medicină	,,	100—

Total K 22,813·40

Ne vom notă, că *A* este anual K 22,813·40, ca cifră minimală, după prețurile de azi pe piața noastră.

b) Întrebarea a doua este ceva mai grea de răspuns, deoarece unii funcționari sunt mobilizați și nu pot produce nici un folos efectiv. Într'un astfel de caz cantitatea *P*, fiind zero, tot zero este și produsul *A* · *P*.; deci rădăcina pătrată (salariul) trebuie să fie tot zero. Și totuși! Poate chiar și boierul v. Thünen ar fi făcut o excepție pentru un caz de războiu, de nu chiar două: una pentru funcționarii puterilor centrale și una pentru funcționarii din țările antantei. Pentru salvagardarea integrității formulei sale poate chiar v. Thünen ar fi cerut să se ia în considerare efectivul virtual, ce l-ar produce funcționarul mobilizat, dacă ar fi la postul său, iar salariul să i-se plătească din fondurile de rezervă.

O altă greutate la răspunsul întrebării a doua (cantitatea *P*.) este, că aprecierea prestațiilor funcționarilor este departe de a fi obiectivă. Lipsește un criteriu strict, după care să se poată da verdictul de ex., că directorul produce efectiv atâta, secretarul atâta, cassarul atâta, contabilul atâta și așa mai departe. Este cert, că producția anuală a întreprinderii exprimă *efectivul prestațiunii totalității*, deci ceea ce nu prestează unul, a trebuit să se fi săvârșit de celălalt, respective aceea ce s'a făcut de unul, nu a mai trebuit să se efectueze de altul. Efectivul prestat de totalitate trebuie să fie venitul curat, sincer, al întreprinderii și într'un moment de votare secretă democratică, probabil, că majoritatea covârșitoare a voturilor ar întruni-o propunerea, ca efectivul produs să se considere în părți egale, cu observarea, că funcționarii definitivi să numere cât doi, iar directorul cât trei unități. Să zicem, că o întreprindere are cu totul 20 de funcționari dintre cari: doi directori, zece funcționari definitivi și 8 practicanți, diurniști etc. ceea ce ne va da 54 de unități la calcularea efectivului produs

de totalitatea funcționarilor. A 54-a parte din venitul net revine pentru un angajat provizor, practicant, diurnist etc. Două 54-imi sunt efectivul unui funcționar definitiv și trei 54-imi efectivul unui director. Dacă de ex. întreprinderea are un profit net de K 180,000— atunci cantitatea *P*. însemnează: pentru un funcționar provizor, oficial subaltern, K 3,333—, pentru unul definitiv K 6,666— iar pentru director K 9,999—.

În cazul concret de mai sus, unde am notat, că cifra cantității *A*. este 22,813— ne vom mai notă încă pentru *P*. cifra 6,666—. Produsul acestor doi factori este 152.071,458 iar rădăcina pătrată va fi: salariul = K 12,332—, rotund K 12,000 anual, pentru un funcționar definitiv, care susține o familie de patru guri.

Pentru salariul unui director, pe lângă premisele de mai sus, formula lui v. Thünen ne dă rotund K 15,000—, dacă acceptăm pentru trebuințele de traiu anual K 22,813— (*A*) și ca prestațiune efectivă (*P*) K 9,999—.

În fine, ca să nu rămână neamintit nici salariul unui funcționar subaltern, provizor, necăsătorit, se poate admite pentru trebuințele strict necesare de traiu, adecă pentru cantitatea *A*, a patra parte din trebuințele funcționarului familist de mai sus, deci K 5,700—, iar pentru cantitatea *P* se poate notă prestațiunea efectivă de K 3,333—; produsul e 18,998,100, rădăcina pătrată rotund 4359; salariul anual al unui astfel de funcționar după calculul firească ar trebui să fie la o astfel de întreprindere K 4,360—.

Admițând roluri egale pentru muncă și pentru capital, verificarea calculului e și mai frumoasă, și mai justă: totalul salarelor este K 174.880—, abia cu K 5,120— mai mic decât profitul net anual. Din acest excedent de salarizare s'ar putea da remunerații deosebite.

La o altă întreprindere, cu alt profit net, cu alt număr de funcționari de alte categorii și în alte împrejurări de traiu, formula lui von Thünen ne dă, de sigur, tot alte rezultate.

Numai cât — firește — formula lui v. Thünen oricât ar fi de firească, e departe de formula de salarizare arbitrară, introdusă de cele mai multe întreprinderi și care zice: *cum te învoiești, așa să te mulțămesti*.

Și cum nici întreprinderile civile, nici funcționarii privați nu sunt vinovați de mizeriile războiului, soluțiunea problemei de salarizare nu poate urmări nici formula lui v. Thünen, nici alte teorii ale salarizării cu bani: după durată, după bucată, sistemul Taylor, acord, grupe de acord, sistem de premii, sistem de participare la profit, ci în împrejurările de războiu singurul sistem acceptabil de salarizare ar trebui să fie sistemul salarizării în natură, cu excluderea ori căror apucături ale sistemului Truck, pentru cari acest sistem a fost combătut pretutindeni, unde s'au făcut abuzuri cu el. Unul dintre cele mai potrivite sisteme ale

salarizării în natură rămâne sistemul așa-numit «cottage», acordându-se locuințe și pământ, calculate în prețuri moderate. Acesta este sistemul, după care se salarizează preoții și învățătorii români aproape pretutindeni: case parohiale și ecleejic. Acest sistem recere însă pe lângă locuință și pământ, încă și salarizare în bani, salarizare, care nu se mai poate calcula cu formula lui *von Thünen*. Dar funcționarii ar saluta astăzi cu bucurie o salarizare cât mai completă în naturalii.

Vasile Vlaicu.

Reforma constituțională în Austria.

Dăm acest articol pentru justele considerațiuni politice-economice, ce le conține:

Sub titlul acesta a publicat dl Vasile Goldiș în «*Aradi Hirlap*» din 29 Sept. 1918, un articol mai lung, din care aflăm de bine a reproduce, pentru orientarea cetitorilor noștri, următoarele părți:

«Atât Austria, cât și Ungaria aparțin chiar dela înființarea lor sferei de cultură vest-europeană. În toate statele aparținătoare acestei sfere culturale puterile, cari au cimentat statul, au fost puterea ecleziastică și instituțiunea feudalismului. Dar revoluțiunea franceză a surpat puterea bisericii și a feudalismului. În locul lor urmează epoca drepturilor individuale sau a liberalismului bazat pe individualism. «Oamenii au fost creați egali, dela creatorul lor au primit dreptul congenital imprescriptibil la viață, la libertate și la năzuința spre fericire»... cu aceste cuvinte începe declarațiunea de independență americană din 7 Aug. 1776, iar cu 13 ani mai târziu conventul francez introduce la 26 Aug. 1789 declarațiunea sa «despre drepturile omului» cu aceste cuvinte: «*toți oamenii sunt liberi și egali*». În egalitate și libertate toți oamenii trebuie să fie frați. Astfel se naște sfânta treime a lumii nouă: libertatea, egalitatea, frățietatea»... Dar deodată cu biruința liberalismului, bazat pe individualism, s'a mai întâmplat încă ceva, ce stăpânește până în ziua de azi popoarele civilizate ale lumii.

Omul este ființă socială. Numai în societate poate trăi și se poate dezvoltă. Trebuie să simtă, că aparține vre-unei societăți omenești, în cadrele căreia își află munca, bucuriile, distracția și mulțămirea celorlalte trebuințe sufletești. În societatea de castă a vechiului regim fiecare aparține vre-unei caste, în cadrele căreia se putea fericii. Dar revoluțiunea cea mare franceză a sdrobot sistemul de castă. S'au desființat castele: unde să aparțină acum individul? «Și atunci s'a întâmplat o descoperire mai mare decât oricare alta dela descoperirea individului prin creștinism; au ajuns oamenii la cunoștința, că în istorie mai există o personalitate, *națiunea*. Nu individul, ci *națiunea este eroul istoriei universale*». (R. Kjellén: *Der Staat als Lebensform* 1917 p. 127). Adunarea națională a Francezilor declară că «*isvorul oricărei suveranități este națiunea*». În popoare se trezește

conștiința naționalității lor. Fiecare om aparține, nu vre-unei caste, ci propriei sale naționalități. Numai în cadrele acesteia își poate afla oricine munca, bucuriile, fericirea. Aceasta devine pentru om un al doilea eu mai mare, în care se poate contopi cu totul, pentru care poate trăi și muri, pentru care se poate însufleți. Cât de sărac și nenorocit este celce nu are naționalitate! Pribegeste fără nici un scop în lumea aceasta tristă ca într'o pustie stearpă. Stăpânirea asupra sufletelor o puse acum naționalitatea. Și de aceea pe lângă libertatea individuală libertatea naționalității devine problema cea mare a istoriei universale...

Dar vieța pământească a omenirii este înlănțuirea tragediilor... Lumea veche trebuie să piară, ca alta nouă să se poată naște. Aceasta s'a întâmplat și cu principiile individualismului și naționalității. «Principiul libertății și orice năzuință pentru înfăptuirea lui a avut dela începutul lumii soarte tragică. A născut copii, cari s'au silit să-și sugrume părinții. Vieța economică, scăpată din cătușile veacurilor anterioare, a luat avânt uriaș pretutindeni în lume. Dar tocmai din această libertate a dezvoltării au incolțit alte îngădiri și atârări. Din concurența liberă s'au născut astfel de puteri, cari în realitate nu numai periclitează libertatea, ci în unele părți ale vieții economice o și nimiciră cu totul sau o reduceră. *Tragedia libertății economice corăspunde cu tragedia libertății politice*. Amândouă stau în legătură cauzală și formează un singur proces» (J. J. Ruedorffer: *Grundzüge der Weltpolitik in der Gegenwart* 1913 p. 118),

Aceste cuvinte sunt luate din cartea unui cugețator german, care brăzdează adânc. Dar — ce coincidență! — exact același adevăr îl constată aproape cu aceleași cuvinte și savantul președinte american într'o carte a sa, apărută în traducere germană tot la 1913. «Cu siguranță, individualismul modern e cu mult mai odios, decât să poată dăinuî timp îndelungat. Organizarea actuală a industriei a sdrobot atât de mult concurența, încât uneori au acaparat toată puterea câțiva inși, cari țin în robie mulțimea: cei bogăți și puternici se aliază contra celor slabi și săraci. Această organizare a însăprit interesul egoist și a sugrumat nu numai dragostea și mila, ci și concurența liberă. Organizarea nouă, pe care o proiectez eu, urmărește *scopul de a creă pe seama tuturor năzuințelor omenești egalitatea condițiunilor*». (Woodrow Wilson: *The Staat* 1913 p. 447 în trad. germană a lui Günther Thomas)...

Popoarele încep a înțelege, care este izvorul nenorocirii lor. Libertatea individuală a fost folosită spre oprimarea și exploatarea individului, libertatea națională — spre oprimarea și exploatarea națiunilor. Trebuie deci să se pună stavilă posibilității de a face abuz de libertatea individuală și de libertatea națională. Aceasta numai atunci va fi cu putință, dacă totalitatea poporului va deveni stăpână asupra sorții sale și nu va îngădui dominațiunea marilor averi

asupra mulțimii. «Istoria este plină de ruinele acelor guverne, cari au voit să înfăptuiască programe umanitare prin cece exercitau dominațiune asupra bunurilor materiale ale semenilor lor» — zice Woodrow Wilson în altă carte a sa (*Die neue Freiheit* 1914, trad. germ. de Hans Winand). Individul a stăpânit deajuns. Acum însaș societatea trebuie să se domineze pe sine. Numai așa se va putea împedeca abuzul cu libertatea individuală. Iar abuzul cu libertatea națională se va putea împedeca deoparte făcând națiunile independente între olaltă, iar de altă parte desființând suveranitatea națiunilor și organizând toate națiunile într'o alianță, care să se întemeieze pe cea mai deplină egalitate de drepturi... Democrație deplină și alianța popoarelor independente — iată signatura lumii nouă, schițată în linii largi.

În toate statele civilizate curge lupta pentru adevărata democrație și s'a început eliberarea popoarelor de sub dominațiunea altor popoare. Amândouă sunt necesități istorice. Această necesitate istorică este izvorul și explicarea adevărată a reformei constituționale din Austria. Tendința reformei este, să asigure națiunilor din Austria dreptul de liberă dispunere. Căci deși Austria a fost totdeauna statul naționalităților, totuș *de drept* națiunile nici acolo nu au existat. Legea nu recunoaște națiuni, drepturile naționale le-a dat indivizilor. Legea austriacă fundamentală din 1867 adevărat, că recunoaște egala îndreptățire a naționalităților, spunând în § 19 clar, că «fiecare popor are drept imprescriptibil la păstrarea și cultivarea naționalității și limbei sale», dar exercitarea acestui drept n'a fost încredințată însuș poporului respectiv, ci lăsată în grija Domnului. Națiunile au fost dizolvate în elementele lor, în indivizi. Au lăsat în grija indivizilor, ca să-și apere ei națiunea, dar însaș națiunea nu a fost recunoscută. Așadară individul a trebuit să apere și să desvoalte ceva, ce în sensul legii nici nu există. Acesta a fost *tragicul disolvant* al statului austriac. Această stupiditate rafinată natural, că a fost înjghebată numai cu scop de a țineă popoarele negermane din Austria sub dominațiunea Germanilor austriaci. E lucru clar, că situațiunea aceasta nu mai poate dăinuî. Națiunile austriace nu voesc să mai știe acum de altă națiune stăpânitoare asupra lor. Voesc să fie însele stăpâne asupra sorții lor și pretind dreptul, ca în sfera lor de competență să poată aranjă toate chestiunile privitoare la susținerea și dezvoltarea naționalității lor. Națiunile austriace au devenit maiorene și nu voesc să mai aibă tutor peste ele. Națiunea, care năzuește spre vieață vecinică, nu-și poate încredința soarta sa individului vremelnic. Națiunea nu-și poate încredința indivizilor soarta sa, nu o poate încredința nici corporațiunilor, ci ea însaș trebuie să devină comunitate stăpânitoare asupra sorții sale. Națiunea trezită la conștiință, tocmai așa ca și individul maiorean, este în drept să scuture de pe sine orice tutorat și să voiască a-și croi însași soarta sa». (Dr. Karl Reuner:

Das Selbstbestimmungsrecht der Nationen 1918 p. 255). «Astăzi trebuie să fie în clar tot insul cu aceea. că soluțiunea problemei de naționalități cere în mod imperativ organizarea națională a cetățenilor de aceeaș limbă. Națiunile voesc să devină în toate privințele libere și stăpâne asupra sorții lor. Aceasta e țanta năzuințelor lor și tot aceasta e învățătura, pe care o dă filozofia istoriei. *Autonomie națională!* Numai două cuvinte, dar ce însemnătate puternică au! (Richard Charmatz: Österreich als Völkerstaat 1918 p. 75).

Reforma constituțională austriacă însemnează autonomia națiunilor austriace, dar în lumina celor expuse mai sus orice om cu judecată sănătoasă trebuie să înțeleagă, că nici un fel de interes al poporului maghiar nu cere, să se împotrivescă reformei plănuite. Dimpotrivă Maghiarii, ca popor mic și slab, trebuie să se alătore cu toată puterea la reforma aceasta, căci numai pe calea aceasta își vor putea înfăptui și ei adevărata lor independență și vor putea îndrumă pe calea democratizării propria lor constituție; numai pe calea aceasta vor putea deveni și ei membrii ai alianței popoarelor, care negreșit se va înfăptui și va fi garanția apărării micilor popoare și a libertății tot mai depline între condițiile de vieață ale oamenilor, ceea ce va constitui singura bază solidă pentru dezvoltarea treptată a civilizațiunii omenești.

Reforma constituțională austriacă este o încercare de importanță istorică universală pentru felul, cum să se poată elibera națiunile pe baza dreptului de liberă dispunere și să devină neatârnatore una de alta, organizându-se totuș într'o comunitate menită și aptă pentru apărarea și dezvoltarea intereselor comune și împrumutate.

Democrație, autonomie națională și alianță a popoarelor libere din lume, să vie împărăția ta!

Cavent, Amanet (zalog), Hipotecă.

Pe lângă garanția personală a datorășului caventura, amanetul și hipoteca sunt bazele creditului și cunoașterea naturei de drept a acestora, e în interesul fiecărui creditor și datorăș, care voește să fie în conștiința drepturilor și a datorințelor sale. Bazat pe legile noastre, praxa judecătorească și literatura juridică, vom tractă despre acestea în un stil mai ușor, în formă de întrebări și răspuns cu scopul, ca să poată fi mai ușor înțelese și de popor.

I. Caventarea.

1. Cine e cavent?

Cavent e acela, care promite achitarea unei datorii *străine*, pentru cazul, că nu ar achită datorășul.

2. Ce e baza caventărei?

Este legătura (contractul) care se face între cavent și creditor referitor la garantarea datoriei altuia.

3. Cine poate fi cavent?

Poate fi ori cine, care în sensul legilor noastre poate lua obligamente asupra sa, excepțiune fac minoreni și persoanele de sub tutorat a căror caventare nu e obligatoare nici pe lângă aprobarea scaunului orfanal (art. XX, § 20 și 113 din 1877).

4. Ce poate fi obiectul caventărei?

Caventă se poate nu numai pentru pretensiuni, ci și pentru fapte și prestațiuni, cu un cuvânt pentru orice *obligamente străine*. Ca obligamentul pentru care se caventează să nu fie al caventului e condiție esențială la caventare, pentru că nimenea nu poate fi caventul propriei sale datorii, afară de cazul când caventul erezește obligamentele datorașului, prin ceace obligamentul de datoraș și de cavent se unește în o persoană, dar și în cazul acesta creditorul, precum vom arăta mai la vale în punct 24, are drept să improcueze pe caventul devenit și datoraș, numai în calitatea de cavent, ori numai în calitate de datoraș, ori în ambele calități. Obligamentul străin erezit de cavent, în relația față de creditor nu se schimbă, ceace precum vom vedeă în punct 24 pentru creditor nu e irelevant.

5. Pentru care obligamente a datorașului nu e valabilă caventarea?

Pentru acele obligamente, cari nu sunt valabile nici pentru datoraș, pentru că obligamentul caventului e numai ajutător (subsidiar), sprijinitor obligamentului principal al datorașului, iar un obligament care nu există, nu se poate nici întări prin caventare.

Căzând obligamentul principal a datorașului cade și cel lateral (accesor) a caventului. Așa spre ex. art. de lege XXV., § 23 din 1883 statorește creditul de ospătărie (cârcimă) la maximum 16 cor. și declară de nevalabil și neincassabil, ce trece peste această sumă. Cine caventează deci pentru o sumă mai mare, o face fără răspundere. Nu e valabilă mai departe caventarea, pentru obligamente morale (turpis causa) și pentru orice alt obligament, care nici pentru datoraș în sensul legilor nu e obligator (cod. civ. austr. § 1351). Excepțiune dela acest principiu general fac celea din punctul următor.

6. Când e caventul obligat pentru obligamentul nevalabil al datorașului?

Atunci când datorașul scapă din obligament numai pe baza calităților sale personale, așa spre exemplu dacă a fost minorean ori sub tutorat și din acestea motive nu s'a putut obliga valabil, în cari cazuri caventul are obligamentele datorașului, considerându-se de solidar obligat cu acesta (cod. civ. austr. § 1352). Dacă însă obligamentul datorașului, care din considerația calităților sale personale (minoritate etc.) nu s'a putut deobliga în mod valabil — nici altcum nu ar avea valoare (cazurile din punct 5) — atunci firește, că încetează și obligamentul caventului (cod. civ. austr. § 1351).

7. Poate-se caventă pentru pretensiuni încă neexistente?

Se poate în cazul, când se caventează pentru obligamente condiționate, ori cari numai în viitor se vor formă. În cazurile acestea obligamentul caventului intră în vigoare cu nașterea obligamentului datorașului, dar pentru aceea caventul e legat dela caventare începând ca oricare datoraș, care se obligă sub condiții. Dar în cazurile acestea e neapărat de lipsă, ca să fie precizată relațiunea de drept, din care vor isvorî obligamentele, pentru cari se caventează.

Exemplu: Cineva caventează pentru eventualele defraudări a unui căssar. Datorașul (persoana cassarului) și pretensiunea (suma ce eventual s'ar defraudă) în cazul acesta nasc în viitor numai.

8. Dacă obligamentul datorașului a încetat din vina caventului, încetat-a și obligamentul caventului față de creditor?

Nu a încetat, pentru că caventarea cuprinde în sine garanția, că obligamentul datorașului se va achita și caventul păcătuind contra acestui obligament al său legal, nu se poate provoca la eliberarea din obligament a datorașului, pe care el a produs-o prin fapta sa.

9. Poate-se referi obligamentul caventului la altceva, ori la mai mult decât la obligamentul datorașului?

Obiectul obligamentului caventului nu se poate abate dela al datorașului. Astfel nu se poate, ca datorașul să fie obligat față de creditor la plătire de bani, iar caventul la prestare de muncă. Obligamentul din urmă numai atunci s'ar putea considera de caventare, dacă s'a stipulat de equivalent al obligamentelor datorașului (vezi cod. nou civil). Obligamentul caventului mai departe, nu poate întrece nici în extensiune obligamentul datorașului. Astfel nu poate fi caventul cu mai mare sumă, prestațiune, ori mai grele condiții dator, decât datorașul, pentru că caventul atunci ar garantă pentru o datorie a datorașului, pe care acesta nu o are și asta fiind contra naturei caventării, nu se poate considera de atare. Nu se poate deci spre ex. ca datorașul să fie obligat a plăti datoria numai peste un an, iar caventul peste 1 lună etc. Din contră însă e posibil, să garanteze caventul pentru mai puțin decât datorașul, atât în ce privește obiectul obligamentului, cât și extensiunea acestuia. Se poate că caventul se caventeze numai pentru $\frac{1}{3}$ din datoria datorașului și chiar și pe lângă condiții mai ușoare. Spre ex. dacă datorașul e dator a solvi toată datoria odată, iar caventului i-se asigură dreptul a o plăti și în rate, ori sub alte condiții mai ușoare. Cazurile ușurătoare pentru cavent se consideră de cuprinse în obligamentul mai mare ori mai greu a datorașului și astfel restrângerea obligamentului caventului nu e în contradicere cu natura caventurei — care nu poate trece marginile obligamentului principal a datorașului.

(Va urmă).

CRONICĂ.

Bancnote à 100 milioane de ale Băncii Austro-Ungare. Conform unei comunicări recente publicată de secretarul general al Băncii Austro-Ungare Schmid, în o revistă vieneză, Banca Austro-Ungară a emis la timpul său 7 bancnote à K 100 milioane, pe cari le-a pus la dispoziția Băncii imperiale germane drept acoperire a bancnotelor în Lei emise în România. Aceste bancnote de câte K 100 milioane au fost acum restituite contra unor altor acoperiri și plasate în Viena 500 milioane și în Budapesta 200 milioane, prin ceace s'a mai ameliorat lipsa de bancnote, ce s'a observat în timpul din urmă în circulațiune, deși Bancnotele emise pân'acum au atins deja cifra de K 27 miliarde.

Prețul vinului. Vinul a ajuns în ultimele luni, precum se știe, prețuri nemaipomenit de urcate. Se plătește hectolitrul cu K 10—K 12—. Prețul acesta, la începutul, lunei curente, deodată și aproape pe neașteptate, a suferit o reducere enormă; se vindeă vinul vechiu cu K 5—8, iar cel nou chiar și cu K 2—litru.

Reducerea aceasta repentină a prețului vinului, a provocat, în unele ținuturi producătoare de vin, deadreptul panică și unele organe de publicitate au scris deja despre o criză în piața de vin, despre o mare derută etc.

Știrile alarmante răspândite în sinul populațiunii s'au dovedit însă în curând ca neintemeiate. Atât ministerul de agricultură, cât și persoane marcante din cercurile producătorilor și comercianților de vin — întrebați asupra chestiunii — au făcut declarații liniștitoare asupra situației pieței de vin. Toți aceștia opinează că deprecierea vinului este de natură trecătoare și prețurile se vor reculege în curând, deși poate nu vor atinge nivelul din ultimele luni.

Cauzele, cari au provocat scăderea prețului vinului sunt mai multe. Intre ele sunt și recente evenimente politice. Apoi lipsa de vase, care este generală în întreagă țara și este cu atât mai simțită, cu cât în anul acesta cantitiv s'a produs mult mai mult vin decât în anii anteriori. Prețul l-a mai apăsât și enormele rezerve de vin din anul trecut, a cărora cantitate este evaluată la circa 2 milioane hectolitri.

Emigrarea și repatrierea. Din 1899—1914 au emigrat din Ungaria — după datele publicate de biroul central statistic — 1.195,236 persoane, dintre cari au fost 396,100 (33·1%) de limba maternă maghiară. Față de 789,826 bărbați, numărul femeilor emigrate este de 405,410. După ocupațiune au fost 52—56% muncitori agricoli; 13—14% agricultori de sine stătători și 6% servitorime. Partea cea mai mare a agricultorilor au emigrat în etatea de 20—29 ani. Cel mai mare contingent de emigranți îl dau comitatele Sáros, Ung, Abauj-Torna, Szepes, *Târnava-mare* și Zemplén. Cel mai mic comitatul Csongrád. La Ame-

rica au emigrat în total 1.030,110 persoane; în mediu 68,674 persoane la an.

Din anul 1871—1913 au emigrat din Ungaria total 2.038,233 persoane, care cifră însă nu este exactă, ci trebuie să fie cu mult mai mare, căci număroși emigranți și-au părăsit patria fără pașaport și astfel s'au subtras de control. Din 1899—1913 s'au repatriat în Ungaria 290,145 persoane, adică 24% a celor emigranți. 80% a celor repatriați au fost bărbați, dintre cari 50—54% lucrători industriali și comerciali. Din America s'au reîntors 265,338 persoane.

Aprovizionarea armatei cu vin. O ordonanță recentă a guvernului, emisă sub Nr. 4180/1918 obligă pe producătorii de vin, cari recoltează în anul curent cel puțin 100 hectolitri de must, să cedeze 5% a mustului pentru aprovizionarea armatei cu vin. Cantitatea aceasta se consideră ca rechiziționată deja la facerea mustului și se plătește pro hectolitrul cu K 5·50. Dacă vinul rechiziționat nu ar ajunge la cifra de 150,000 hlitre, guvernul poate rechiziționa succesiv vinul și dela producătorii cu mai puțin de 100 hl. must, dar cel puțin cu 50 hl.

Dela Fundatiunea ziaristilor. La apelul adresat fruntașilor noștri cu dare de mână, ca să contribuie cu obolul lor la augmentarea averii fundațiunii ziaristilor noștri, au mai încurs donațiuni dela următorii:

Transport din Nr. 38 al «Rev. Econ.»	K 3,200—
Nicolae Oprean, com., Marosvásárhely	„ 4,000—
Oprea B. Popa, propr., Broșteni	„ 1,000—
Nicolae Matora, par., Maroszentgyörgy	„ 1,000—
Coman Șogan, propr., Grebeniș	„ 500—
Virgil Șotropea prot. Năsăud	„ 200—
Const. Lalu, propr., Uioara	„ 200—
Ioan Boeriu, paroh, Lichința	„ 100—
Dr. Gh. Popescu, avocat, Turda	„ 50—
Dr. Andreiu Popp, adv., Bánffyhyunyad	„ 50—
Total	K 10,300—

Publicările se continuă.

Epitropia fundațiunii exprimă marimimoșilor donatori cele mai profunde mulțumite.

BIBLIOGRAFIE.

Calendarul diecezan din Arad pe anul 1919. Conține cronologia pe anul 1919, sărbători și alte zile schimbăcioase, posturile, deslegări de post, parastasele oficioase, sărbătorile școlare, zilele de repaus la judecătoria, întunecimile, anotimpurile, partea calendaristică, genealogia familiei domnitoare, domnitorii celorlalte state europene, calendar economic, târgurile, tarifa postală și o parte literară instructivă și variată cu poezii și proză din peana unor scriitori distinși și împodobită cu ilustrațiuni actuale. Il recomandăm cu căldură. Prețul unui exemplar 2 cor. plus 20 fil. pentru porto. Revanzătorii primesc rabat. Se poate comandă dela Librăria diecezană din Arad (str. Deák Ferencz 35).

Sumarul:

Salarizarea de azi a funcționarilor. — Reforma constituțională în Austria. — Cavent, amanet (zalog), ipotecă. — *Cronică*: Bancnote à 100 milioane de ale Băncii Austro-Ungare. Prețul vinului. Emigrarea și repatrierea. Aprovizionarea armatei cu vin. Dela fundațiunea ziariștilor. — *Bibliografie*: Calendarul diecezan pe anul 1919.

Banca gen. de asigurare „Transsylvania“,
societate pe acții în Nagyszében.

PUBLICAȚIUNE.

— După monitorul oficial. —

Tribunalul regesc din Sibiu prin decisiul din 21 Iunie 1918 Nr. C. T. 363—1918/2 a dispus înregistrarea statutelor nouă a «Băncii generale de asigurare «Transsylvania», societate pe acții, a firmei acesteia: ungurește: «Transsylvania» általános biztosítóbanc részvénytársaság; nemțeste: «Allgemeine Versicherungsbank «Transsylvania», Aktien-Gesellschaft, românește: «Banca generală de asigurare «Transsylvania», societate pe acții» precum și a punctelor următoare:

Această societate pe acții s'a constituit în sensul statutelor acceptate prin adunarea generală constituantă ținută în 29 Ianuarie 1918 și în parte rectificată prin adunarea generală din 13 Maiu 1918.

Sediul societății este Sibiuul.

Scopul societății este: licuidarea băncii generale de asigurare mutuală «Transsylvania», asociațiune cu garanție limitată și preluarea și continuarea ca societate pe acții cu capital fundamental asigurat a misiunii îndeplinite prin asociațiune dela fondarea acesteia întâmplată în 7 Aprilie 1876 și anume:

a) asigurarea de bunuri mobile și imobile în contra pagubelor cauzate prin foc sau exploziune;

b) asigurarea de capitaluri și rente pe viața omului;

c) asigurarea productelor de câmp contra pagubelor cauzate prin grindină și

d) reasigurări.

Societatea pe acții s'a fondat pe timp nedeterminat. Capitalul social deplin vărsat e de K 2.800.000—, acesta constă din 14.000 acții de câte K 200— nominal sunătoare la portor și servește mai ales pentru întărirea rezervei de premiu.

Firma societății scrisă sau stampilată se subscrie în mod valabil prin doi membri din direcțiune sau prin un membru din direcțiune cu un funcționar superior investit cu dreptul de firmare (ppa).

Publicațiunile societății se fac în monitorul oficial «Budapesti Közlöny».

Direcțiunea

băncii generale de asigurare
„TRANSSYLVANIA“ s. p. a.

2—3

„TRANSSYLVANIA“,

BANCĂ GENERALĂ DE ASIGURARE MUTUALĂ A. C. G. L.

PUBLICAȚIUNE.

— După monitorul oficial. —

Direcțiunea băncii de asigurare mutuală «TRANSSYLVANIA» asociațiune cu garanție limitată cu sediul în Sibiu, aduce la cunoștință publică:

Că în sensul concluzului luat prin adunarea generală extraordinară ținută în 29 Ianuarie 1918 asociațiunea susamintită s'a disolvat și că nou înființată și înregistrată «Bancă generală de asigurare Transsylvania», societate pe acții, a luat asupra sa toate drepturile și datorințele asociațiunii dizolvate.

În urmare în sensul § 202 a legii comerciale se provoacă toți creditorii citatei asociațiuni, ca în decurs de 6 luni dela a treia apariție a acestei publicațiuni să-și anunțe eventualele pretensiuni, la din contră se va presupune că acestea voesc să le valideze față de nou înființata societate pe acții.

Direcțiunea

2—3

băncii gen. de asigurare mutuală
„TRANSSYLVANIA“ a. c. g. l.

Hirdetmény.

A «Torontálozori (Uzdini) Első Takarékpénztár részvénytársaság» a közte és a «Pancsovai Népbank» között létrejött egyesülési szerződés folytán feloszlott, illetve megszűnt és pedig oly képpen, hogy a «Torontálozori (Uzdini) Első Takarékpénztár Részvénytársaság» minden cselekvő és szenvedő vagyonával a «Pancsovai Népbank» részvénytársaságba olvadt.

Minthogy a «Torontálozori (Uzdini) Első Takarékpénztár Részvénytársaság»-nak ezen szerződés következtében beállott feloslása, illetve megszűnése a kereskedelmi cégjegyzékben a pancsovai kir törvényszéknek Ct. 129/8—1915. sz. végzése folytán már bevezettetett, bár a beolvadó részvénytársaságnak összes tartozásai már megfelelően rendezettek, — ezt a beolvadást s illetőleg a részvénytársaságnak ezen beolvadás folytán való feloslását a kereskedelmi törvény 202. 204. és 208. §-aiban foglalt rendelkezések folytán azon felhívással tesszük közzé, hogy a «Torontálozori (Uzdini) Első Takarékpénztár Részvénytársaság»-nak netán meg kielégítetlen tarsasági hitelezői követeléseiket a jelen hirdetés harmadszori közzétételétől számítandó hat hónap alatt érvényesítsék.

Kelt Ujözorán, 1918. évi október hó 4-naján

A „Torontálozori (Uzdini) Első
Takarékpénztár Részvénytársaság“
Igazgatósa.

1—3

„PARSIMONIA“

instituit de credit și econ., soc. pe acții în Bran — Törösvár.

CONCURS.

La «PARSIMONIA», instituit de credit și economii societate pe acții în Bran—Törösvár e de ocupat momentan postul de **contabil** pe lângă un salariu anual de K 4,000.—.

Reflecții cu praxă și cu capacitatea de a compune bilanțul sunt poștiți a și înaintă rugărilor ajustate cu documentele recerute, direcției cu posibilă urgență.

Angajarea va fi deocamdată provizorie pe un an. 2-3

Bran—Törösvár (comitatul Fogaras), la 24 Septemvrie 1918.

Direcțiunea.

CONCURS.

La „Tipografia și Librăria diecezană“ din Karánsebes (Caransebeș) e de ocupat momentan postul de **contabil (contabilă)**. Petițiile să se adreseze până la 2/15 Noemvrie a. c. Consistorului diecezan gr-or.

român din Caransebeș, fiind provăzute cu următoarele documente:

1. Extras de botez.
2. Testimoniul de maturitatea despre absolvarea studiilor comerciale și
3. Eventuale atestate de serviciu.

Dela reflecții se recere, ca să aibă praxă în cele comerciale și capacitatea de a compune bilanțul. Leafa se va statorî prin acord special. Contabilul ales întrucât va dovedi destoinicie și independență în toate ramurile de comerț va fi denumit eventual și de conducător al stabilimentului.

1-2

De vânzare.

O mașină de scris YOST

— aproape nouă și în stare foarte bună. —

Se poate vedea zilnic între oarele 2¹/₂—3¹/₂, d. a.
:: SIBIU, strada Seiler Nr. 3. (Parterre) ::

Pentru reflecții în afară de Sibiu mijlocește cumpărarea, din bunăvoință, Administrația „REVISTEI ECONOMICE“.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post Sparcassa ung. 29,349.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“

☞☞☞ societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben ☞☞☞

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria,

în 1911, sub egida «SOLIDARITĂȚII».

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“ primește tot felul de asigurări, ca asigurări **asupra vieții** în toate combinațiunile și asigurări **contra spargerilor**. Mai departe mijlocește asigurări: **contra accidentelor și contra grindinei** etc.

— Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile. —

Asigurările se pot face prin oricare bancă românească, precum și prin agenții și bărbații de încredere ai societății. ≡≡≡ ≡≡≡ Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Fonduri proprii de rezervă la finea anului 1916 preste K 400,000.—
Daune plătite până la finea anului 1916 preste „ 250,000.—

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“

Sibiu — Nagyszeben. Edificiul „Albina“.